

اسلام عمومی

شماره - دینی بر حیات و عیاشی بر دین - در

جلد ۳ صافی ۴۷ ۱۰ ذی الحجہ ۱۳۳۶
۲۹ البیوت ۱۳۳۶ مدبری: حلیم ثابت

جلد ۳

قرآن کریم و فلسفہٴ حیات حلیم ثابت

[دینک عمومی فیصلہٴ دین حصہ آہستہ آہستہ ایچون بولور، عمومی شخص نامین خصوصندہ قرآن کریم باشلی باشینہ بر طالبور، قرآن کریمک فیض و قدسیتک متراجی، امت دعوت اوزریندہ کی تأیری، امت اجانب اوزریندہ کی تأیری، عصر سعادت و عصر استغیابہ قرآن کریم، قرآن کریم اسلامیتک روحیدور، قرآن کریمکی اونیورسیتی دینی حقیقتلری، بولفہ جالیلمیق عزیزیت معروفی بولور دن کیتلکده بر رحصندور، اسلامیتک ذریلکتکی یکی زمانمزہ کورہ جانلاندر برمتی ایستہ بود ایستک ایتلک ہنہ نورکتک جانلک قرآن کریم ایلہ اولان تاسی نامین ایتلک ضروریلدور]

اریات

کوبتخن کیوروم [۳۳ آیزمانادہ آغلادیفدن مسکرہ ...] اسپارطہ مینہونی

حق

نسخہ سی ۳ پارہ دور

توزیع بری د زمان کتبخانہ سیدور

سید سید علی محمدی

کوئین کلورم [۱]

۲۳ ، آیزمانادہ آغلادین سوکرہ ...

ہا لوریر ، آرتیق لوریر . . جوشقونلق ایسده آلوریر ، چیلینلق ایسده ! ، ایچمدن بویله برس کلدی . فی الحقیقہ فضلہ سی فضلہ ایدی .
 آکر طولفون اولق برعدوت ایسہ ، آکر طولفونانی بوشالتمق بر ضرورت ایسہ ، آیزمانادہ آسشدم ، یاغشدم ، آغلامشدم ، آغلاشمدم ؛ یولارده بوسکسک سسلہ تورکیار بیلہ سویله مشدم . داہا نہ ایستہ یوردم ؟
 آرتیق آقشادم اولمشدی . اطرافہ آقشامک قرا کلتی چوکککده باشلامشدی . پریشان پریشان قالدقم ، باشمی آچدم ؛ قوللرمی ، بوئیمی آچدم . سدزلہ حوض آراسنہ کیرمن کنارلرده کی ایصلاق جلالی طاشلرہ چیللق آیاقلرملہ باساراق ، چیریا چیریا بیقاندیم ، آبدست آلم ، بویله جہ بوتون مسیرہ بہ بدل ، اونک نازلی سولریلہ وداعلاشم .

وداعلاشدم . . لکن قوقلاشورق ، اوپوشهرک دکل . . برطرقلی ، کوتورویجہ ودیلی یوق بر وداع ایله . بونک ایچون اولالی ، آریلامایوردم . .
 توزکی دومان کی طاعیلقم ، اورالرده بیقلمق ، قالمق ایستہ یوردم . بن بویله ایرکیلوب کریلکده ایکن ، اوزاقلردن قولانمہ سسلر کلور کی اولدی .
 بر اوغولتی واریدہ ، برس « طور وگنز » دیوردی . « طور وگنز . .
 آغلاہلم ، دوستی آکالم ، دوستک منزلی کورم ! » دیوردی . خاییر خاییر ، بریسی آپ آشکارہ (قفانبک [۱]) شعرخی اوقویوردی . بونی

(*) باش طرفلری « تورک یوردی رفیقزده » انتشار ایشدر .

[۱] « قفا : نیک من ذکر ی حبیب و منزل

» بسقط الوری بین الدخول فعمل ،

» فتوضع فالتراة ، لم یفرسها

» لا نسجتا من جنوب و شمال . .

» وقرناً یها صحی علی مطہم . . الخ »

[اسرق القیس]

سز بوردم . باشقہ برس قارشى چىقتى . « اوقوما » ديدى . بودقمهده
(اى ساربان منزل مكن [۲] ، شعرى اوقومغه باشلاندى . بىكىنه كسدى .
« اوقوما ، آكلامايورزا » ديدى . اوتكى شميدمه ترجمه ايدركى ،
قوبولدى : « كىتمه ، يولجى كىتمه ! يارمك ديارندن باشقہ يره كىتمه ! بىم
اورالده ايشلرم وار . اونك يوردىنك اوره نوبينه [۳] يوزمى قوبوب
آغلايهچم . كوز ياشلرمه ، يوردك تمل يرلرني ، چادرك قازيق يرلرني
ايصالناچم ، اورالده بيتن اوتلرني ، چىچكلى صولايانچم . كوز ياشلرمدن ،
اورالده ايرماقلر پيدا ايدمچم ، قانلي جاميرلر يانچم ، چىچكلره جانلي
رنگلر ورمچم . « او برى صبر سزگى ، تىكرار كورله يوب « ياد شعر ،
يايانچى سوز ! » ديدى صوصدى .

سويلهنلر كىملردى ؟ شهبسز ، يانمده كىلر دكلايدى . باشقہ كىمه لرده
يوقدى كىملردى ؟ تولولزمى ، ديريلرمى ؟ اوراده آرايوب آرايوب بولادىغ
مرحوملرمى ، اونلر ك روحلرمى ، كوكلكلرمى ؟ يوقسه بىم : اكلاما .
يوردم . لكن بونلر سويلهشمىدنى بونلرني بن ايشتمشدم . « ياد شعر ، يايانچى
سوز ، لاقرديسى طوغروميدر ؟ شو قانار اكلايوردم كه بو شعرلر ك روحه
و بىم روجه سويله بن برجهتى اولسيه ييله ، بىم قولانمده سويله بن جهتى فى الحقيقه
ياد ايدى يايانچى ايدى .

[۲] « اى ساربان ! منزل مكن

» جزدرد ديار يارمن

» تا يلك زمان زارى كىم

» بزق و اطلال و دمن ..

» زىع ازدم پرغون كىم ،

» اطلال را جيجون كىم .

» خاك و من كاكوف كىم

» از آب چشم خويشتن .

» از روى يار خركمى .. الخ »

[امير مئزى]

[۳] اورمن . خرابه ، ويرانه .

ہو آئندہ کی شائقین لغتی تعریف ایسے ہیں .. جانکہ گوزلرم آہیق او یوروم،
 اویقو ایچندہ یوروم . حاجی محمد اقدی ، شگری اقدی ایلریدہ ، بن
 گزیدہ کیدوروز . اطراقده سن یوق ، چیت یوق . قارا کلک گیتدیکیچہ
 قویولاشمقدہ . اطراقده دوشن کیچہ بزى و بز کیچہ بنی امہرک ، آت صیرتندہ
 آغیر آغیر ایلرہ یوزز . بز مکیلر بر قورو اودون کی صوصوزلر ، بن
 وقتندہ کونشی آلاماش بر آسہ کوتوکی کی بوغونوق بوغونوق آغلا یوروم
 آرتیق کوز یاشلرمده آز احتکال اونلردہ ایجرو بر یرہ صیزوب قالیور ،
 احتکال اونلردہ قورومنه یاقلاشدی .

ایلیکرم اریوب کوز یاشی اولسندہ ، اوحال ایچندہ اغلاسمده نافلہ ،
 اوقادار اغلام ، اوقادار اغلا یوروم ، کسہدی ، کسہ یور . بکا باشقہ
 برشی ، باشقہ بردوا کرک .. برعشرت ، بر آفیون ، زہیر کی برشی کرک
 خایر خایر ، اگلایورم کہ یونلردہ کسہجک . یودقیقہدہ موسیقی دہ بنم
 یارالی روحی تعجیز ایدن بر کورولتو اولاجق .. سسز پائیردیشز ، کوزومغز
 برشی ایست یورم .

برشعر ایست یورم . عربک (قفا بک) شعری کی عجبک (آی ساربان)
 شعری کی کوزلہ ، بوروزسزہ نازلی ، صوقولغان ، برشعر . اما بنم دیلہ
 سوبلہ بن ، بنم کوزملہ آغلا یان برشعر .. بکا کندی کوز یاشلرم قادار یاقین ،
 اوقادار صاق ؛ آنامک کوز یاشلری قادار شہسز وصیننی ؛ بنم یورکدن
 قومش ، بنم قاعدن طاملامش برشعر .. آہ ، بویلہ برشعر اولسہ ، بلکہ اونکہ
 بر آز او یالانیرم ، آلدانیرم ، صیزیلر می آوتورم . آگلایورم کہ بویلہ بر
 شی اولایدی دہ اوقویایدیم ، چوقندن خفیقلہ مش اولاجقدم .

بن ، بولونماز برش ایست یورم . چونکہ چوق خستہ بنم ، چوق
 اوز کونم . اما باشقہ زمانلرمدہ بویلہ دکلم . اویسال ایدم قیدسز ایدم .
 نہ اولاجق؟ موسیقی دکلی ، ناصیل اولسہ اولور ، صانیردم . اونلردہ بزہ ، بزہ
 اونلرک ، دیردم . ہمده عربجه وعجمجه بیلمزکن ، طالہ قارشنی بیلہ ،

(قفا نیک) لر ، (آی ساربان) لر او قوردم . بویلهجه کوکلی ده آکلندیریردم ،
کندیمی ده ساتاردیم . شمعی آکلایورم ، بونلر سوس اولدینی زمان
خوش .. لکن المئی و بوکلی زمانلر ده دکل .

بر زمانلر ، بر مولوی شاهرک

« کورهن صانیرکه صفادن سماع راه ایدرم »

« دوزر دوزر باقارم کوی یاره ، آمایدرم ! »

بیتی او قوردم ده ، بزیم - ترمه ایسه - دوزر دوزر باقارم ، آه ، ایدرم ،
مکرسه آلدانیرمشم ، اونک (کوی یار) ی ، شپه سز ، بزم کوی دکلدی .
کچن کیجه عاشق جان فضولی بی دنگه مشدم . اسکی آلیشفاق و اویساللق
خیزله اونکله برابر ، « جفا کوردم ، و بی وفا کوردم ، « بیتلا کوردم ،
« مکر خاطر دن قیلما دی بر کیسه غم دفن
« صفادن دم اوران همدملری اهل ریا کوردم . »

دیوب دیوب یانوب یا قلمشدم .. لکن بو کیجه خایر . « فضولی اهل
ریادر ، دیم . . . احتمال ، اویونلری مات طرفدن و ملنک سوزی اولارق
سویله مش لکن نه به ملنک توز دلیلله ، ملنک سویله دیککی کبی سویله مش ؟
کچن ییلکی ایلول ، استانبولده استانبولک استادی اکرم شاعری او قومشدم .
(وقتا که حلول ایدوبده [۴]) شعری بی بر آرزوق آغلامشدی ، آلدانمشدی .
لکن بویله خایر . آرتیق (ایلولک حلول ایتمه سی) بی ، طبیعتک (مستغرق حزن)
اولمانی ، بر (اغبرار مجھول) ک (دل) می (اسیر قوت ایلمه سی) بی آرز

[۴] « وقتا که حلول ایدوبده ایلول

« مستغرق حزن اولور طبیعت ،

« وقتا که بر اغبرار مجھول

« ایلهر دلکی اسیر قوت ،

« سیر آیت او سعادی سادہ

« ابتدیکجه حزن حزن تقطر ،

« بر رقت ایله خلاف عادہ

« شاید اولایا یاشله کوزلرک بر ،

« یادایت بی . اول زمانده یاد آیت ! »

آگلایورم ، یادیرغایورم . ایلولده طامله طامله یاھمیر دوکن بلوتی سومرم .
اونی سیر ایدرکن کوزم یاشاہ طولار . بونده گولیم وملتمده بنجہ برابردر .
آکلایہجغزگی سویلہسەر ، سویلہسناری ، شہسز ، هر زمان یانار قاکارز .
لکن یاشقہ درلو خاییر .

بن ، ایچندہ گوعک حیرانلری توتہن ، یاتیق وآجی پر شعر ایستیورم
یازیق کہ بیراقامشیر . . .

« لازم بکا اولدی حفظ قانون [۵] ،

دیین بویوک حاشقون ،

« شعرم یاشادجہ ملتله ،

« فخر ایله یه جک طبیعتله »

دیین لافازانه قادر . . . « دوزسہم . . . قجہیم ملت یولنده برعزمتدن ،

دیہ دیہ ،

« ثولورسہم گورمہدن ملتده امید ایستدیکم فیضی ،

« یازیلسین سنک قبرمده : وطن محزون بن محزون

دیہ دیہ

« بر قیزم وار سکا قربان اولسون . . .

« اوغلمک مرقدی آل تان اولسون ! »

دیہ دیہ ، یانار طاغیر کچی آتشلر صاحب ایکیه رک ترہسنہ چکیلن بویوک

وطنپرور بیله کیمسەر کیمسەر . . . بزہ بیشیک یاتنده انالرک سویلہ یه بیله جکی

[۵] « چون قالادی ، قالادی نصاحت ،

« ارباب نصاحت ایجره راحت ،

« اول طائفه چکدی خرته یه باش .

« حالتلرین ایتمز اولدیلر فاش . . .

« تا اولایا رسم شعر منقود ،

« أبواب فتون نظم ، مسدود . . .

« لازم بکا اولدی حفظ قانون :

« ضبط نسق کلام موزون . . . »

[فضولی ، داستان لایلا و مجنون]

برتنی بیلہ.. بیراقمشار، برعائله شعری بیلہ برمکتب شرقیسی بیلہ، برایش
ویا ترلا تورکیسی بیلہ بیراقمشار . بوزواللی باغری یانیق و یارالی ملته بر
دوا، برشی، برشی بیراقمشار . گیم بیلیر، دردلی همنشهر بچکلم بتم بو
انده طویدیم حسرتله نه قادر یانوب یامدیندیلر [۶] ؟

کچنلر شاعرمی دکلملر؟ بیک کزه خاییر! دیلمزی طبعندن چیقاروب
یاپنه بر دبل حاله کتیرم جک قادر شاعر لر . . باشقه دیلدرده کندیلرینه
یر یا باحق قادر شاعر لر . . شاقمشار، لکن یووانندن اوزاقلدرده شاقیان
قوشنر کچی . . آغلامشار، انجرتلی یاسچیلر کچی . گندی دیلمزک بلبلی
اولاجق یرده یاد ایلرک باغانی اولشار . ملتزم کچی، کومروکی کچی کلوب
کیتشار . ملتی و ملتیی دوشونه مشلر . نه ایدیم، اونلرک صنعتی ؟
بن اغلازم، اونلر اغیز طامیراسی جالار . بتم گو کسمده کی یارا، اونلرجه
دیوارده کی یاریق . . بوق شکاف دیوار :
بونلر بردن اوزاقلر . کویا که ،

« صحرا صحرا تباعد ایتم ،
« آهو کچی هب خطایه کیتدم ،

دینی اه سوله تمش . فی الحقیقه بزى بیراقمشار ، چینه کیتشار ، خطایه
کیتشار . بزدن قاجان بو وطنداشلرک چو جوقار مزه یوللادیقلری
هدیه لری بیله ،

« چشم شهلانکھی فارق ایکن نیک ویدی ،

« کدی غفلت ایله فاره ادا بار بییدی ، [۷]

« بوکا یاندی یوره کم ، آه گدی ، واه گدی ! »

کچی، ثورسز، صمیمیتسز قور و صنعت . . کوزلری ، کوزدکل . . چشم ،
چشم شهلانکه ، کوز یاشلری ، کوز یاشی دکل . . اشک ، سرشک . . حتی ،

[۶] یامدیمق . صوزلندن یانیق ، یوقونوب آراعتی .

[۷] کال . هره نامه دن .

اشکابه ، سرشک دیدہ کریان . « سرشک چشمک ، باق ، فرقی وارمی
چاغلایانلردن ؟ » دئییه صورانلرده وار . لکن « اوت ، فرقی وار ، دیوب
جواب ویرمه کلز !

عجیا دیلمزک براکیک یری ، برقصوری وارده اونک ایچونمی بویله
اولش ؟ حاشا ! دیلمز ، الهک اوکوب یاراتدینی غایت کوزمل بر دیل ..
ارض الله واسمه ، دینهجک ککیش برئولکه [۸] .. اما اوکا باقماش ایسلر ،
انظام وانتظام ویرمه مش ایسلر .. اونک طوبراقلرنده اورمان اولاسق ،
اکین اکیلهجک ، سیزه دوشنهجک ، باغ ویاغچه اولاجق یرلری آیرماش
ایسلر .. قیاحت کیمده ؟ عجیا ملتزمک براکیک یری ، برقصوری وارده
اونک ایچونمی بویله اولش ؟ حاشا ! ملتزم ، امیلک ایچنده ادیب و فیلسوف ..
اونک « کوکول قوجامان ، کچی قیسه قیسه حکمتلری ایچه ایچه ظرافتلی
وار .. « یوواپی دیشی قوش یابار ، کچی ، « اوتوردینی اوبایاستدن قالان طوی
چوجوق ، اونک دیره کلرنی یردن چیقدی صانیر ، کچی باغلانمش شعرلری ، حتی
« دکیز طالفه سز اولماز ، کوکول سوداسز اولماز »
کچی تک توك قایا باشی باغلانمش ، طاعلی شعرلری وار .

اسپارطلی حق

یتمدی

« تورکیه ، بالقوه حائز اولدینی مزایا اعتبارله ، دنیاتک برنجی لسانلردن اولغه
ناسزدور (کال بک)
« خایر خایر ؟ تورکیه آیا ایچلرنده قونار کوچر قیبه لک دکل ، متعدد آوروپا
آکادمیلرنک یوزلرجه بیل چالیشارق ابداع ایتدکری برلسان اولمالی ؟ »
(ناقس موله ر)